

A Békés Megyei Növény- és Talajvédelmi Állomás rovargyűjteményének futóbogarai (Coleoptera: Carabidae), 1960–1977

KÖDÖBÖCZ VIKTOR

ABSTRACT: (Carabid beetles (Coleoptera: Carabidae) from the insect collection of Békés County Plant and Soil Protection Station, collected between 1960-1977.) The paper summarizes the records of 107 taxa collected mainly in Békés county, deposited in the Institute of Environmental Sciences, Szarvas (Hungary).

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság 2013-ban faunisztikai felmérést végeztetett a Dél-Tiszántúli (Békés és Csongrád megye) még fellelhető löszpusztáin és löszpuszta jellegű maradványterületein. A gyűjtött anyag feldolgozása során derült ki, hogy az egykori Békés Megyei Növény- és Talajvédelmi Állomás rovargyűjteménye Szarvason, a Szent István Egyetem Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Karának Környezettudományi Intézetében található. Ez a mintegy 40 rovardoboznyi, meglehetősen szakszerűen összeállított gyűjtemény 4-5 doboznyi futóbogáranyagot is tartalmaz. A futóbogár-gyűjtemény valamivel több mint 400 példányból áll, a többé-kevésbé felcímkézett példányok száma 397, míg a többi példány címkézetlen és múzeumbogarak által károsított. A 397 példány 107 faj között oszlik meg, amelyek között országos jelentőségű vagy állatföldrajzi szempontból érdekes ritkaságok is vannak. A példányok többségét KOMLÓDI, HANKÓ és TATÁR nevű személyek gyűjtötték, 1960 és 1977 között, míg egy részükön hiányzik a gyűjtő neve. Sajnos az ismert nevű gyűjtők kielégítő pontosabb információt nem sikerült megtudni.

A fajok jegyzéke

Rövidítések: fcs = fénycsapda, NN = nincs gyűjtőnév. Megjegyzés: Vizesfás (Tarhos) – az eredeti címkén „Vizesfás” jelölés szerepel, amely dűlő jelenleg Tarhos külterületéhez tartozik; Soványhát (Murony) – az eredeti címkén „Sövényhát” jelölés szerepel, amely dűlő (helyesen Soványhát) jelenleg Murony külterületéhez tartozik.

Abax parallelepipedus (Piller et Mitterpacher, 1783) – Murony, 1966.06.20., 1, Komlódi.

Acupalpus maculatus (Schaum, 1860) – Békés, 1965.05.15., 1, NN.

Acupalpus meridianus (Linnaeus, 1761) – Doboz, 1966.05.24., 1, Komlódi – Gyula, 1966.06.10., 1, Komlódi – Tarhos, 1965.06.30., 1, Komlódi – Újkígyós, 1965.06.03., 1, NN.

Agonum atratum (Duftschmid, 1812) – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.08., 2, fcs, NN.

Agonum duftschmidii Schmidt, 1994 – Misina (Pécs), 1963.05.10., 1, Komlódi.

Agonum lugens (Duftschmid, 1812) – Békéscsaba, 1966.06.06., 1, Komlódi – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.08., 1, fcs, NN.

Amara aenea (De Geer, 1774) – Békéscsaba, 1975.05.19., 1, Jáki – Mezőberény, 1964.05.17., 1, NN.

Amara anthobia A. Villa et J. B. Villa, 1833 – Tarhos, 1964.06.20., 2, Komlódi.

Amara apricaria (Paykull, 1790) – Tarhos, 1964.06.18., 2, Komlódi – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.27., 1, fcs, NN.

Amara chaudiroidi incognita Fassati, 1946 – Mezőberény, 1964.06.07., 2, Komlódi.

Amara cursitans Zimmermann, 1832 – Gyula, 1964.06.02., 1, NN.

Amara familiaris (Duftschmid, 1812) – Miskolc, 1963.05.18., 1, Komlódi.

Amara ingenua (Duftschmid, 1812) – Tarhos, 1972.05.26., 1, Komlódi.

Amara lucida (Duftschmid, 1812) – Tarhos, 1962.04.16., 1, Komlódi; 1962.06.08., 1, Komlódi; 1964.05.10., 1, Komlódi; 1966.04.28., 1, Komlódi.

Amara saphyrea Dejean, 1828 – Békés, 1966.05.10., 1, Komlódi.

Amara similata (Gyllenhal, 1810) – Gyoma, 1973.06.23., 1, Tatár – Öcsöd, 1966.06.10., 1, Komlódi – Soványhát (Murony), 1965.05.28., 1, Komlódi – Újkígyós, 1970.05.21., 1, Hankó.

Amblystomus niger Heer, 1838 – Újkígyós, 1965.06.03., 1, NN.

Anchomenus dorsalis (Pontoppidan, 1763) – Békés, 1965.05.15., 1, NN; 1966.07.21., 1, Hankó – Mezőhegyes, 1971.09.11., 1, fcs, NN – Miskolc, 1968.07.13., 8, Komlódi – Sopron, 1970.07.15., 1, Komlódi – Tarhos, 1966.04.28., 5, Komlódi – Újkígyós, 1970.05.21., 8, Hankó.

Anisodactylus signatus (Panzer, 1797) – Bélmegyer, 1973.04.13., 3, Hankó – Szeghalom, 1963.06.20., 1, Komlódi; 1965.06.03., 3, Komlódi – Tarhos, 1963.06.03., 1, Komlódi.

Asaphidion flavipes (Linnaeus, 1761) – Békés, 1965.05.25., 1, Komlódi – Doboz, 1966.05.24., 1, Komlódi.

Badister bullatus (Schränk, 1798) – Békés, 1965.05.10., 1, Komlódi – Murony, 1963.05.17., 1, Komlódi.

Badister collaris Motschulsky, 1844 – Tarhos, 1965.05.25., 1, NN.

Badister meridionalis Puel, 1925 – Békés, 1965.05.10., 1, Komlódi – Bélmegyer, 1973.04.11., 1, Hankó – Doboz, 1965.06.11., 1, Hankó – Murony, 1963.05.17., 3, Komlódi – Tarhos, 1965.05.13., 1, NN.

Bembidion dalmatinum Dejean, 1831 – Soványhát (Murony), 1965.05.28., 1, Komlódi.

Bembidion decorum (Panzer, 1801) – Murony, 1963.05.17., 1, Komlódi.

Bembidion inoptatum (Schaum, 1857) – Békés, 1962.06.09., 1, Komlódi – Mezőberény, 1967.05.07., 1, Komlódi.

Bembidion octomaculatum (Goeze, 1777) – Tarhos, 1969.05.08., 1, NN.

Bembidion splendidum Sturm, 1825 – Gyula, 1965.05.09., 1, Komlódi.

Bembidion varium (Olivier, 1795) – Murony, 1963.05.17., 1, Komlódi – Tarhos, 1967.07.10., 1, fcs, NN – Újkígyós, 1970.05.21., 1, Hankó – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.08., 3, fcs, NN; 1967.06.27., 2, fcs, NN – Záhony, 1969.06.16., 1, Józsa.

Brachinus bipustulatus Quensel, 1806 – Békés, 1966.07.21., 1, Hankó.

Brachinus crepitans (Linnaeus, 1758) – Bélmegyer, 1973.04.11., 3, Hankó – Doboz, 1965.06.11., 1, Hankó – Okány, 1964.06.10., 1, Komlódi – Tarhos, 1963.06.08., 1, Komlódi; 1964.04.27., 1, Komlódi; 1964.05.07., 1, Komlódi; 1964.05.17., 2, Komlódi; 1965.06.17., 2, Komlódi; 1966.05.17., 2, Komlódi; 1966.06.17., 1, NN.

Brachinus explodens Duftschmid, 1812 – Békés, 1964.07.01., 2, Komlódi.

Brachinus ganglbaueri advena Schaubberger, 1921 – Gyoma, 1973.06.23., 1, Tatár.

Brachinus plagiatus Reiche, 1868 – Tarhos, 1964.05.07., 1, Komlódi.

Calosoma auropunctatum (Herbst, 1784) – Békés, 1963.05.10., 1, Komlódi – Gyula, 1966.06.10., 1, Komlódi – Mezőkovácsháza, 1970.06.10., 1, Beliczai – Sarkad, 1966.04.09., 2, Komlódi; 1966.05.08., 1, Komlódi – Tarhos, 1965.07.04., 1, Komlódi; 1967.04.07., 1, Hankó.

Calosoma inquisitor (Linnaeus, 1758) – Doboz, 1964.06.15., 1, Komlódi; 1964.09.15., 1, Komlódi – Gyula, 1964.04.05., 1, Komlódi – Tarhos, 1962.08.19., 1, Komlódi – Visegrád, 1962.05.27., 3, Komlódi.

Calosoma sycophanta (Linnaeus, 1758) – Doboz, 1967.06.28., 1, Domján – Pusztaföldvár, 1962.09.03., 1, Hankó.

Carabus cancellatus Illiger, 1798 – Abaliget, 1960.06.12., 1, Komlódi – Békés, 1966.06.08., 1, Hankó – Tarhos, 1965.06.18., 1, Komlódi.

Carabus convexus Fabricius, 1775 – Tarhos, 1964.05.17., 1, Komlódi.

Carabus coriaceus Linnaeus, 1758 – Lillafüred (Miskolc), 1968.07.13., 1, Hankó – Sarkad, 1965.04.09., 1, Komlódi; 1965.06.09., 1, Komlódi – Tarhos, 1963.05.10., 2, Komlódi; 1965.05.09., 1, Komlódi.

Carabus glabratus Paykull, 1790 – Lillafüred (Miskolc), 1968.07.13., 1, Hankó.

Carabus granulatus Linnaeus, 1758 – Sarkad, 1965.04.09., 1, Komlódi.

Carabus hortensis Linnaeus, 1758 – Lillafüred (Miskolc), 1968.07.13., 1, Hankó.

Carabus intricatus Linnaeus, 1761 – Tarhos, 1965.05.10., 1, Komlódi.

Carabus scheidleri Panzer, 1799 – Tarhos, 1965.05.10., 1, Komlódi.

Carabus ullrichi Germar, 1824 – Békés, 1962.04.21., 1, Komlódi – Murony, 1963.05.17., 1, Komlódi – Sarkad, 1965.04.09., 1, Komlódi – Tarhos, 1965.05.28., 1, Komlódi.

Chlaenius festivus (Panzer, 1796) – Békés, 1975.10.15., 1, Komlódi.

Chlaenius spoliatus (Rossi, 1790) – Mezőberény, 1964.07.24., 1, Komlódi – Murony, 1967.06.17., 1, Komlódi – Szeghalom, 1967.06.28., 1, fcs, NN – Tarhos, 1962.02.08., 1, Komlódi; 1965.05.10., 1, Komlódi – Vészto, 1968.07.03., 1, Komlódi.

Chlaenius tristis (Schaller, 1783) – Békés, 1962.05.30., 1, Komlódi; 1963.06.27., 1, Komlódi – Elek, 1964.05.25., 1, Komlódi – Tarhos, 1967.06.18., 1, Komlódi.

Chlaenius vestitus (Paykull, 1790) – Mezőberény, 1964.06.14., 1, Komlódi.

Cicindela campestris Linnaeus, 1758 – Békés, 1965.05.20., 1, Hankó – Újkígyós, 1970.05.21., 4, Hankó.

Cicindela germanica Linnaeus, 1758 – Füzesgyarmat, 1971.06.20., 6, Komlódi.

Clivina fossor (Linnaeus, 1758) – Murony, 1963.05.17., 2, Komlódi – Soványhát (Murony), 1965.05.28., 4, Komlódi – Szarvas, 1964.06.01., 4, Práth – Vésztő, 1962.05.08., 1, Komlódi – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.08., 3, fcs, NN.

Cymindis variolosa (Fabricius, 1794) – Tarhos, 1966.07.17., 1, Komlódi.

Demetrius monostigma Samouelle, 1819 – Tarhos, 1965.06.25., 1, Tatár.

Diachromus germanus (Linnaeus, 1758) – Békés, 1964.04.10., 1, Komlódi; 1964.06.09., 1, Komlódi; 1966.05.24., 1, Komlódi – Gyula, 1966.06.10., 1, Komlódi – Soványhát (Murony), 1965.05.28., 1, Komlódi – Tarhos, 1965.05.07., 1, Komlódi – Újkígyós, 1965.05.24., 2, Komlódi.

Dinodes decipiens ambiguus Csiki, 1931 – Gyoma, 1973.07.10., 1, Murányiné.

Dolichus halensis (Schaller, 1783) – Tarhos, 1967.10.30., 1, fcs, NN.

Dromius quadrimaculatus (Linnaeus, 1758) – Tarhos, 1965.06.30., 1, Komlódi.

Dyschirius strumosus Erichson, 1837 – Újkígyós, 1970.05.21., 1, Hankó.

Elaphrus riparius (Linnaeus, 1758) – Gyula, 1964.06.02., 9, Komlódi – Tarhos, 1965.05.14., 1, Komlódi.

Europhilus micans (Nicolai, 1822) – Békés, 1965.05.15., 2, NN.

Harpalus affinis (Schrank, 1781) – Békés, 1964.05.10., 1, Komlódi.

Harpalus albanicus Reitter, 1900 – Tarhos, 1964.06.18., 1, Komlódi; 1965.04.17., 1, NN; 1965.06.25., 1, Komlódi.

Harpalus distinguendus (Duftschmid, 1812) – Békés, 1963.05.10., 1, Komlódi; 1964.04.12., 1, NN; 1964.05.10., 1, NN – Bélmegyer, 1973.04.11., 2, Hankó – Doboz, 1966.06.17., 1, Kertész – Gyoma, 1973.06.23., 2, Tatár – Gyula, 1964.05.20., 1, NN; 1964.06.02., 2, NN – Szeghalom, 1963.06.20., 2, Komlódi – Tarhos, 1963.04.17., 2, Komlódi; 1964.04.19., 2, Komlódi; 1964.05.10., 2, Komlódi; 1964.06.14., 2, Komlódi; 1965.07.15., 1, Tatár; 1966.05.10., 4, Komlódi.

Harpalus flavicornis Dejean, 1829 – Gyula, 1964.05.20., 1, NN.

Harpalus hospes Sturm, 1818 – Békés, 1964.04.10., 1, Komlódi; 1964.06.10., 3, Komlódi – Gyoma, 1973.05.21., 5, Tatár; 1973.06.23., 10, Tatár; 1973.07.04., 1, Murányiné – Okány, 1964.05.10., 1, NN – Szeghalom, 1977.06.03., 1, Tatár – Tarhos, 1965.05.07., 4, Komlódi; 1965.06.08., 1, Komlódi; 1965.06.25., 1, Komlódi.

Harpalus pumilus Sturm, 1818 – Gyula, 1976.05.24., 1, Jáki.

Harpalus smaragdinus (Duftschmid, 1812) – Tarhos, 1966.06.25., 1, Tatár.

Harpalus subcylindricus Dejean, 1829 – Békés, 1965.05.15., 1, NN – Tarhos, 1966.04.28., 1, Komlódi.

Harpalus tardus (Panzer, 1797) – Békés, 1964.04.12., 1, NN – Tarhos, 1966.04.27., 1, Komlódi.

Harpalus zabroides Dejean, 1829 – Békés, 1964.05.10., 7, Komlódi.

Lebia chlorocephala (Hoffmann, 1803) – Békés, 1964.07.01., 1, Komlódi – Miskolc, 1968.07.13., 1, Komlódi.

Lebia humeralis Dejean, 1825 – Békés, 1966.05.15., 1, Komlódi – Doboz, 1964.04.14., 2, Komlódi – Mezőberény, 1964.05.11., 1, Komlódi – Soványhát (Murony), 1965.05.28., 3, Komlódi – Tarhos, 1965.04.27., 1, Komlódi.

Lebia marginata (Fourcroy, 1785) – Tarhos, 1964.05.11., 1, Komlódi.

Microlestes corticalis escorialensis Brisout de Barnaville, 1885 – Békés, 1965.05.15., 1, NN.

Microlestes minutulus (Goeze, 1777) – Gyula, 1964.05.07., 2, Komlódi.

Notiophilus rufipes Curtis, 1829 – Gyula, 1973.05.21., 1, Komlódi – Murony, 1963.05.17., 1, Komlódi – Tarhos, 1965.06.17., 1, Komlódi.

Ophonus azureus (Fabricius, 1775) – Mezőberény, 1964.06.14., 1, Komlódi – Sarkad, 1964.10.20., 1, Komlódi – Tarhos, 1964.10.18., 2, Komlódi – Vésztő, 1967.05.27., 2, Komlódi.

Ophonus puncticeps (Stephens, 1828) – Sarkad, 1964.10.20., 4, Komlódi – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.27., 1, fcs, NN.

Ophonus rufibarbis (Fabricius, 1792) – Mezőberény, 1964.06.17., 1, NN – Sarkad, 1964.10.20., 1, Komlódi – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.27., 1, fcs, NN.

Ophonus rupicola (Sturm, 1818) – Bélmegyer, 1973.04.06., 1, Hankó; 1973.04.11., 1, Hankó.

Ophonus sabulicola ponticus Schaubberger, 1926 – Békés, 1964.05.10., 1, Komlódi – Vésztő, 1968.07.03., 1, Komlódi.

Oxypselaphus obscurus (Herbst, 1784) – Békés, 1965.05.15., 1, NN.

Panagaeus bipustulatus (Fabricius, 1775) – Mezőberény, 1964.07.30., 1, Komlódi.

Panagaeus cruxmajor (Linnaeus, 1758) – Murony, 1965.05.06., 1, Komlódi.

Paradromius linearis (Olivier, 1795) – Gyula, 1964.05.17., 1, Komlódi – Újkígyós, 1965.06.03., 1, Komlódi.

Parophonus mendax (Rossi, 1790) – Gyula, 1964.06.02., 1, Komlódi.

Platynus assimilis (Paykull, 1790) – Békés, 1964.07.26., 4, Komlódi; 1966.06.08., 1, Hankó – Lillafüred (Miskolc), 1968.07.13., 1, Hankó – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.27., 1, fcs, NN.

Poecilus cupreus (Linnaeus, 1758) – Bélmegyer, 1970.05.15., 1, Hankó – Szeghalom, 1973.09.12., 1, Murányiné – Tarhos, 1964.04.10., 1, Komlódi; 1964.04.12., 1, Komlódi – Tarhos, 1971.06.15., 1, Komlódi – Újkígyós, 1970.05.21., 1, Hankó.

Poecilus sericeus Fischer, 1823 – Tarhos, 1963.06.30., 1, Komlódi; 1964.06.17., 1, Komlódi.

Poecilus striatopunctatus (Duftschmid, 1812) – Murony, 1966.06.20., 3, Komlódi – Tarhos, 1966.06.20., 1, Komlódi.

Polistichus connexus (Fourcroy, 1785) – Tarhos, 1966.06.17., 1, Komlódi – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.27., 1, fcs, NN.

Pseudoophonus griseus (Panzer, 1797) – Körösladány, 1964.07.27., 1, NN.

Pseudoophonus rufipes (De Geer, 1774) – Békés, 1963.05.10., 3, Komlódi; 1963.06.10., 1, Komlódi – Gyoma, 1973.06.23., 1, Tatár – Körösladány, 1964.07.27., 1, NN – Tarhos, 1962.06.07., 2, Komlódi; 1962.06.17., 1, Komlódi; 1963.06.07., 1, Komlódi; 1963.06.14., 1, Komlódi; 1964.06.15., 2, Komlódi – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.08., 2, fcs, NN.

Pterostichus cylindricus (Herbst, 1784) – Tarhos, 1965.06.20., 3, Komlódi – Telekgerendás, 1975.04.10., 1, Jáki.

Pterostichus longicollis (Duftschmid, 1812) – Doboz, 1964.06.15., 1, NN.

Pterostichus macer (Marsham, 1802) – Gyoma, 1973.05.21., 2, Tatár; 1973.06.23., 3, Tatár; 1973.07.05., 2, Tatár.

Pterostichus minor (Gyllenhal, 1827) – Doboz, 1965.06.11., 1, Hankó.

Pterostichus niger (Schaller, 1783) – Kertészsziget, 1968.06.07., 1, Józsa – Miskolc, 1967.07.15., 1, Tatár.

Pterostichus ovoideus (Sturm, 1824) – Bélmegyer, 1973.04.11., 1, Hankó – Tarhos, 1965.05.04., 1, Komlódi.

Pterostichus vernalis (Panzer, 1796) – Tarhos, 1965.05.13., 1, NN.

Stenolophus discophorus Fischer, 1824 – Békés, 1964.07.08., 1, NN – Túrony, 1963.05.11., 1, NN – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.08., 3, fcs, NN.

Stenolophus mixtus (Herbst, 1784) – Békés, 1964.06.03., 1, NN – Gyula, 1965.05.09., 1, Komlódi – Okány, 1964.05.27., 1, NN – Vizesfás (Tarhos), 1967.06.27., 1, fcs, NN.

Syntomus obscuroguttatus (Duftschmid, 1812) – Tarhos, 1965.06.25., 2, Tatár.

Trechus quadristriatus (Schrank, 1781) – Doboz, 1967.09.30., 1, fcs, NN.

Zabrus tenebrioides (Goeze, 1777) – Murony, 1966.06.20., 2, Komlódi – Tarhos, 1966.06.20., 1, Komlódi – Telekgerendás, 1975.04.10., 2, Jáki.

Figyelemre méltóbb fajok

Abax parallelepipedus (Piller et Mitterpacher, 1783) – Magyarország domb- és hegyvidéki területein szélesen elterjedt és gyakori. Az Alföldön csak a Beregi-síkságról ismert, de ott is csak a szigethegyek környékén. CSIKI (1906) Szegedről említi, ahová valószínűleg a Maros mentén jutott el (1. ábra), de stabil populációja nem alakult ki, mivel azóta sem került elő újabb példánya. Erdei faj, amely a legkülönbözőbb erdőtársulásokban fordul elő.

Békés megyei, Murony lelőhelyű adata igen figyelemre méltó, főként annak függvényében, hogy a község határában manapság erdő is alig található.

Amara cursitans Zimmermann, 1832 – Magyarországon főként domb- és hegyvidékeken előforduló ritka faj. Ismert a Bükkből, a Bakonyból, a Kőszegi-hegységből, a Mecsekből és Somogy megyéből. Egyetlen eddig ismert síksági adata Csévharaszt (NAGY et al. 2004) környékéről származik (2. ábra).

Gyulai adata a második biztos alföldi előfordulás, és valószínűleg a Körösök mentéhez köthető.

Bembidion dalmatinum Dejean, 1831 – Magyarországon a Dunántúl és az Északi-Középhegység domb- és hegyvidéki területein elterjedt faj, de szórványosan az Alföld néhány pontjáról is ismert. Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád és Békés megyékből korábban nem volt ismert adata. Többnyire patakok állandóan nedves, kavicsos partján fordul elő, de nedves, mocsaras erdőkből is kerültek elő példányai.

A Soványhát (Murony) lelőhelyű példány révén békés megyei előfordulása bizonyítottá vált.

Bembidion decorum (Panzer, 1801) – Magyarország domb- és hegyvidéki területein elterjedt, helyenként gyakori, sőt néha tömeges faj. Síkságon csak nagyobb folyóink, a Duna, a Dráva, a Tisza és a Hernád határ közeli szakaszain fordul elő (3. ábra). Folyók és patakok állandóan nedves, kavicsos partján él.

Békés megyei, Murony lelőhelyű előfordulása igazi talány, mivel a település jelenlegi közigazgatási területén, a kisebb csatornákat leszámítva, nincs vízfolyás. Márpedig ez a faj kizárólag kavicsos, esetleg homokos partszakaszokon fordul elő. Muronytól 6 km-re, keletre folyik ugyan a Kettős-Körös, de a folyószakasz Békés és Mezőberény határában húzódik. Elképzelhető, hogy a 60-as években Murony közigazgatási határa még a Kettős-Körösig terjedt, de az is lehetséges, hogy a gyűjtő nem vette figyelembe a közigazgatási határokat, és a folyó mentén fogott példányt Murony lelőhelynévvel látta el.

Bembidion splendidum Sturm, 1825 – Magyarországon főként nagyobb folyóink mentén elterjedt, viszonylag szórványosan előforduló faj. Ismert a Rába, a Duna, a Bodrog, a Tisza, a Szamos és a Maros mentéről, de irodalmi források közlik a Börzsönyből és a Mecsekből is. Homokos és iszapos folyópartokon fordul elő, ahol többnyire nem ritka.

Békés megyei adata korábban nem volt ismert. A Gyula lelőhelyű példány minden bizonnyal a Körösök mentéről származik.

Brachinus bipustulatus Quensel, 1806 – Magyarországon főként az Alföld központi, szikes területein elterjedt faj. Lelőhelyeinek többsége Hajdú-Bihar megyében található, ahol a szikes gyepes és mocsarak egyik jellegzetes faja. Helyenként gyakori.

Békés megyében korábban csak Ecsegfalva és Szabadkígyós határából volt ismert (ÁDÁM & RUDNER 1996), így békési adata a harmadik biztos előfordulása.

Carabus intricatus Linnaeus, 1761 – Magyarország domb- és hegyvidéki területein szélesen elterjedt, mérsékelten gyakori faj. Síksági előfordulása csak a Kaszonyi-hegyről (Beregi-síkság) ismert, de régi irodalmi forrás Debrecenből is említi (KANABÉ 1932), ami eddig eléggé kétséges volt (4. ábra). A zárt lombhullató erdők, bükkösök, tölgyesek, gyertyános-tölgyesek és szurdokerdők jellegzetes faja.

Békés megyei adata igazi kuriózum, ami elsöre szinte megmagyarázhatatlan. A lelőhelyként feltüntetett Tarhos külterületének mintegy 5%-át jelenleg is különböző állományú erdők borítják, de ezek az erdők olyan messze vannak a legközelebbi domb- és hegyvidéki területektől (a Partiumban), hogy ennek a fajnak az előkerülése Tarhos környékéről szinte valószerűtlen. Magyarozatként szolgálhat, hogy Tarhos jelenlegi közigazgatási határától alig 4 km-re nyugatra folyik a Kettős-Körös, amely mentén korábban minden bizonnyal kiterjedt keményfa-ligeterdők húzódtak, és a faj ezeket az erdőket folyosóként használva juthatott le az Alföldre. Lehet, hogy Tarhos közigazgatási határa korábban a folyóig húzódott, és a gyűjtő a fogott példányt helyesen Tarhos lelőhelynév alatt címkézte fel.

Carabus scheidleri Panzer, 1799 – Magyarországon a Dunántúlon és az Északi-Középhegységben elterjedt faj, de a Zempléni-hegységet már nem éri el. Délnyugat-Dunántúlról és az Alföld nagy részéről hiányzik (5. ábra), azonban egy-két adata ismert a Tisza mentéről (Szolnok, Tiszacsege) (NAROZSNY 1938, KÖDÖBÖCZ 2006). Különböző erdőátársulásokban, erdőszegélyekben és patak menti nedves réteken fordul elő.

A faj békés megyei adata szintén annyira meghökkentő, hogy elsöre valószerűtlennek tűnik. Alföldi előfordulása ismert ugyan, de a szolnoki és a tiszacsegei előfordulás is már jóval túl van azon az elterjedési határon, ahol a fajra még számítani lehetne. Minden bizonnyal a Tarhos környéki előfordulása is a Kettős-Körös menti egykori galériaerdők

faunaközvetítő szerepére vezethető vissza, csak épp a folyásiránnyal szemben, vagyis az Északi-Középhegység dombvidéki területei felől az Alföld irányába.

Ezek a szokatlan előfordulások (lásd *Abax parallelepipedus*, *Bembidion decorum*, *Carabus intricatus*, *C. scheidleri*) azt sejtetik, hogy az Alföld egykoron igencsak máshogy nézhetett ki, mint jelenleg. A folyók széles árterein elterülő galériaerdők zöld hálóként szőttek át az Alföldet, faunafolyosót biztosítva a különböző domb- és hegyvidéki fajok számára. Ezek a fajok az egyre mostohábbá és élőhelyszegényebbé váló környezetben akár a mai napig is képesek (képesek voltak) fennmaradni a szigetszerű menedékterületeken.

Cymindis variolosa (Fabricius, 1794) – Magyarországon síkságon és dombvidékeken szórványosan előforduló ritka, pontomediterrán faj. Az utóbbi 20 évben egyre ritkábban kerül elő. Legtöbb lelőhelye a Bakonyból ismert, ahol száraz, meleg dolomitlejtkőn gyűjtötték. Az Alföldön főként szikes jellegű füves területeken fogták.

Békés megyéből csak egy régi, nagyszénási adata ismert, a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárában található példány révén (KUTASI 1998). A Tarhosról származó példány a második és egyben az utolsó ismert adat a megyéből. 1966 óta senki nem fogta a fajt, noha gyűjtések számos alkalommal és számos helyen folytak.

Dinodes decipiens ambiguus Csiki, 1931 – Magyarországon főként síkságon és alacsonyabb dombvidéki területeken elterjedt, szórványosan előforduló ritkább faj. Példányait szikes pusztákon, degradálódott löszgyepekben, vízparti nedves réteken, mocsárréteken és viszlagyepesedő területeken fogták.

Békés megyében korábban csak Mezőberényből (KUTHY 1897) és Szabadkígyósról (ÁDÁM & RUDNER 1996) volt ismert. A 2013-as löszgyep vizsgálatok során Battonya, Csorvás és Dombegyház környékéről is előkerült, a gyűjteményi példány révén pedig Gyomaendrődről vált ismertté.

Dromius quadrimaculatus (Linnaeus, 1758) – Magyarországon főként domb- és hegyvidékeken elterjedt, viszonylag szórványosan előforduló faj, mely síkságon csak néhány helyről ismert. Példányait fák kérge alól, fákról kopogtatva, ill. fényen gyűjtötték. Erdőtársulásokon kívül gyümölcsösökből is előkerült.

Az alföldi megyék közül korábban csak Jász-Nagykun-Szolnok és Békés megyében nem volt ismert az előfordulása. A gyűjteményi példány révén békés megyei előfordulása Tarhosról vált bizonyítottá.

Harpalus smaragdinus (Duftschmid, 1812) – Magyarország síksági és dombvidéki területein szélesesen elterjedt és gyakori, hegyvidéken szórványos. Legtöbb lelőhelye a Nyírségből és a Bakonyból ismert, de más tájegységekben is számos helyen megtalálható. Homoki gyepek, száraz, meleg sziklagyepek és szántóföldi löszhátak jellegzetes faja, ugyanakkor a Duna-Tisza köze meszes homokpusztáin eléggé szórványos.

Különös, hogy 2013-ig az országban csak Békés megyéből nem volt ismert irodalmi adata. A Tarhosról származó, még 1966-ban gyűjtött példány az első bizonyított előfordulás a megyében.

Lebia marginata (Fourcroy, 1785) – Magyarországon, domb- és hegyvidékeken elterjedt ritka faj. Ismert az Alpokaljáról, a Bakonyból, a Balaton mellékéről, a Mecsekből, a Börzsönyből, a Mátrából és a Zempléni-hegységből (6. ábra). Adatainak többsége 50 évnél régebbi, és pontos dátumhoz köthető példányai a 60-as évekből származnak.

Békés megyei előfordulása szintén a legnagyobb meglepetések közé tartozik, mivel országos adatainak a száma alig éri el a 15-öt, és kivétel nélkül domb- és hegyvidéki

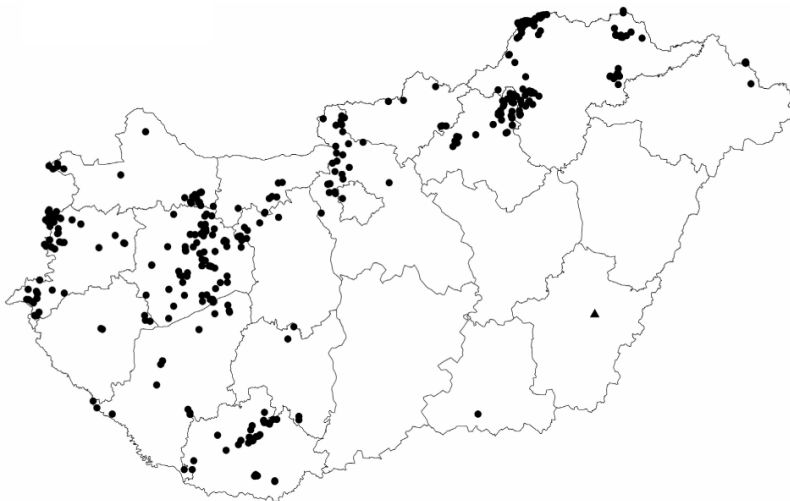
területekről származik. Mivel élőhelyigénye gyakorlatilag nem ismert, Tarhos környéki lelőhelyére sem lehet következtetni.

Microlestes corticalis escorialensis Brisout de Barnaville, 1885 – Magyarországon szóróványosan előforduló, szikes talajú területekhez kötődő faj. Lelőhelyeinek többsége Hajdú-Bihar megyében található, ahol helyenként nem ritka. Irodalmi források a Mecsekből és a Kőszegi-hegységből is említik, de ezek az adatok erősen kétségesek. A száraz, napégette, gyér növényzetű szikes élőhelyek jellemző faja.

Eddigi egyetlen békés megyei adata csak a kardoskúti Fehér-tóról volt ismert (ÁDÁM & RUDNER 1996). Minden bizonnyal a megye más szikes területein is megtalálható, csak eddig nem nagyon keresték. Békés környéki adata a második bizonyított előfordulás a megyében.

Poecilus striatopunctatus (Duftschmid, 1812) – Magyarországon főként a keleti országrészből ismert faj, de irodalmi források a Dunántúl egy-két pontjáról is említik. Korábban megtalálható volt a Bükk számos pontján, a Duna, a Sajó, a Bodrog, a Körösök és a Maros mentén is, de az utóbbi évtizedekben előfordulása inkább csak a Tiszára és a Szamosra korlátozódik. Az iszapos folyópartok és partközeli füzesek jellemző faja.

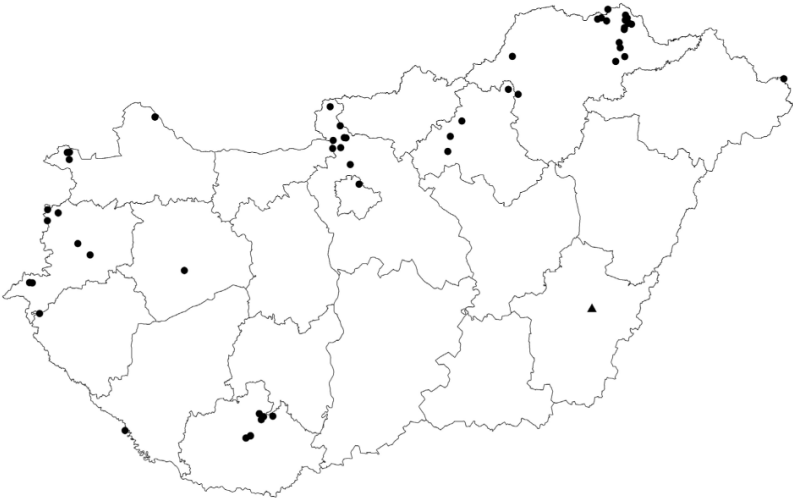
Békés megyéből korábban ismert volt Mezőberényből és Békésből (KUTHY 1897, ÁDÁM 1981), minden bizonnyal a Kettős-Körös mentéről, de az utolsó adat is 1906-ból származott. A gyűjteményi példányok Murony és Tarhos lelőhelynevűek, amelyek jelenlegi közigazgatási területe nem éri el a Kettős-Köröst. Ezek az adatok is azt a feltevést igazolják, hogy ezeknek a településeknek korábban vagy a folyóig ért a közigazgatási határuk, vagy a gyűjtők egyszerűen rossz lelőhelynevet adtak a valójában békési és mezőberényi folyószakasz mentén gyűjtött példányoknak.

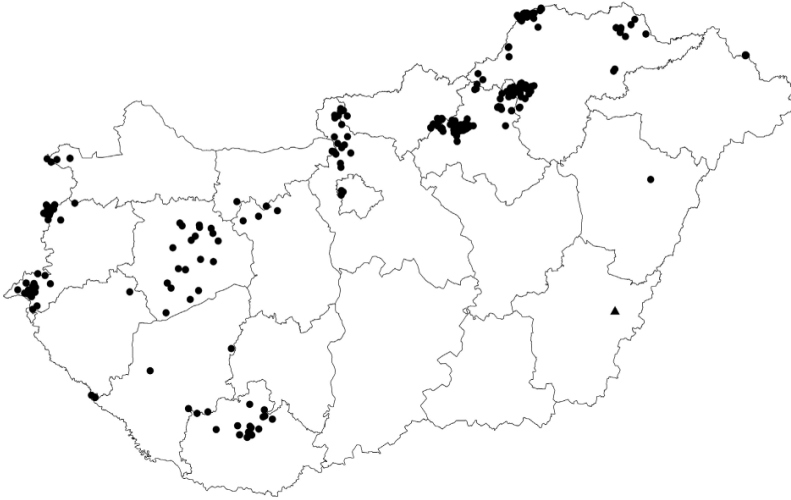
1. ábra. *Abax parralepipipedus* (Piller et Mitterpacher, 1783) magyarországi lelőhelyei

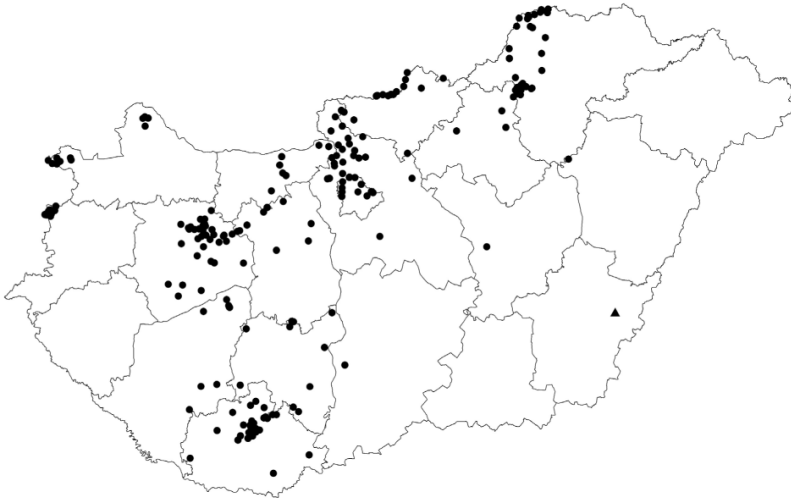
2. ábra. *Amara cursitans* Zimmermann, 1832 magyarországi lelőhelyei

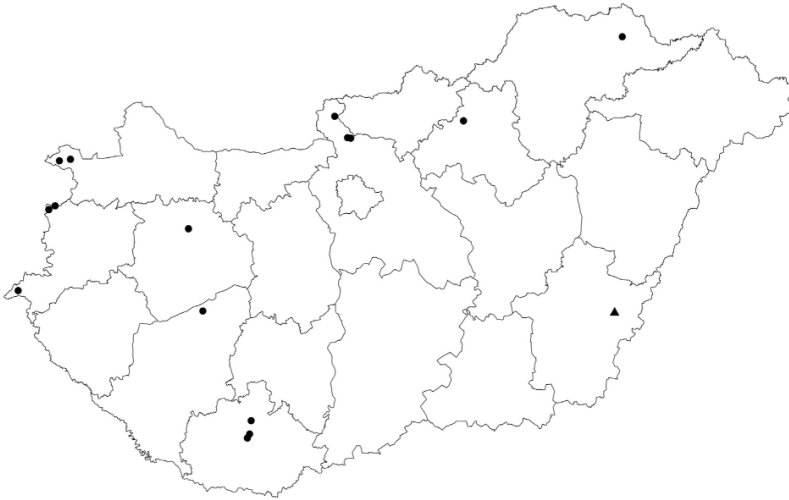
3. ábra. *Bembidion decorum* (Panzer, 1801) magyarországi lelőhelyei

4. ábra. *Carabus intricatus* Linnaeus, 1761 magyarországi lelőhelyei

5. ábra. *Carabus scheidleri* Panzer, 1799 magyarországi lelőhelyei

6. ábra. *Lebia marginata* (Fourcroy, 1785) magyarországi lelőhelyei

Irodalom

- ÁDÁM L. (1981): Békés megye bogárfaunája 1. Carabidae és Cicindelidae (Coleoptera). – *Folia entomologica hungarica*, 42: 263–271.
- ÁDÁM L. & RUDNER J. (1996): Futóbogarak Békés megyéből (Coleoptera: Cicindelidae, Carabidae). – *Folia entomologica hungarica*, 57: 295–308.
- CSIKI E. (1906): Csongrád vármegye bogárfaunája. – *A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlésének Munkálatai*, 23: 243–270.
- KANABÉ D. (1932): Debrecen és környéke bogárfaunájának futóbogarai. – *Debreceni Szemle*, 8: 1–3.
- KÖDÖBÖCZ V. (2006): A Debreceni Déri Múzeum futóbogár (Coleoptera: Carabidae) gyűjteménye. – *A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve*, 78 (2005): 89–121.
- KUTASI Cs. (1998): Futóbogarak (Coleoptera, Carabidae) Litér környékéről. – *Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis*, 13 (1994): 73–88.
- KUTHY D. (1897): Coleoptera. – In: *A Magyar Birodalom Állatvilága (Fauna Regni Hungariae)*. III. Arthropoda. (Insecta. Coleoptera). Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 213 pp.
- NAGY F., SZÉL Gy. & VIG K. (2004): Vas megye futóbogár-faunája (Coleoptera: Carabidae). – *Praenorica, Folia historico-naturalia*, 7: 1–235.
- NAROSZNY Z. (1938): Adatok Magyarország nagyfutó féléihez (Carabini). Doktori értekezés. – *Debreceni Szemle*, 12: 1–19.

KÖDÖBÖCZ Viktor
 Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
 H-4024 DEBRECEN, Hungary
 Sumen u. 2.
 E-mail: viktor@hnp.hu